

Sygn. akt II PK 8/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia [...] w P. działającego na rzecz M. W.
przeciwko V. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o ryczałt za noclegi,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 kwietnia 2019 r.,
skargi kasacyjnej strony powodowej od wyroku Sądu Okręgowego w W.
z dnia 24 sierpnia 2017 r., sygn. akt XXI Pa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w W. do ponownego rozpoznania i orzeczenia
o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

„[...]” Stowarzyszenie z siedzibą w P., za zgodą powoda M. W.
(art. 462 k.p.c.), w dniu 1 lutego 2013 r. wytoczyło powództwo o zasądzenie
do pozwanego V. Spółka z o.o. w W. 40.000 zł tytułem należności za niewypłacone

pracownikowi ryczałty za noclegi w okresie od 1 stycznia 2010 r. do 30 kwietnia 2011 r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie.

Nakazem zapłaty z dnia 28 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w W. uwzględnił roszczenie powoda. Pozwana wniosła sprzeciw. W piśmie procesowym powód sprecyzował, że domaga 42.801,73 zł tytułem należności za niewypłacone ryczałty za noclegi w okresie od 1 stycznia 2010 r. do 30 września 2011 r. W piśmie procesowym z 5 lutego 2014 r. powód zgłosił roszczenie ewentualne i wniósł o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda 45.203,06 zł tytułem niewypłaconych pracownikowi diet z tytułu podróży służbowej w okresie od 1 stycznia 2010 r. do 30 kwietnia 2011 r.

Na rozprawie w dniu 2 czerwca 2014 r. strony podtrzymały swoje dotychczasowe stanowiska procesowe, a ponadto pełnomocnik pozwanej podniósł zarzut przedawnienia odnośnie roszczenia alternatywnego dotyczącego diet za okres wcześniejszy niż 3 lata w stosunku do daty pisma powoda z 5 lutego 2014 r.

Wyrokiem z 13 czerwca 2014 r. Sąd Rejonowy w W. zasądził od V. Spółka z o.o. w W. na rzecz M. W. 35.002,15 zł wraz z ustawowymi odsetkami. W pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Sąd Rejonowy ustalił, że strony w okresie od 17 września 2007 r. do 17 sierpnia 2012 r. łączyła umowa o pracę, a powód wykonywał prace kierowcy. W okresie zatrudnienia obowiązywał regulamin wynagradzania z dnia 16 kwietnia 2007 r. wraz z aneksami. W myśl § 16 ust. 1 regulaminu za czas podróży służbowej w kraju i poza jego granicami przysługiwała pracownikowi dieta i inne należności. Zgodnie z § 16 ust. 4 pkt a) regulaminu kierowcom samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony przysługiwała dieta i ryczałt noclegowy, wypłacany w łącznej wysokości 43 EUR za dobę podróży. Zgodnie z § 16 ust. 6 regulaminu pracodawca w wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach mógł przyznać inną wysokość diety.

W spornym okresie powód wykonywał przewozy poza granicami Polski, których ilość i czas Sąd Rejonowy ustalił. W ich trakcie powód nocował w kabinie samochodu.

Leżanka, na której powód spał znajdowała się w kabinie samochodu bezpośrednio za fotelem kierowcy. Brak było pościeli. Konieczne do noclegu rzeczy

powód musiał organizować sobie sam. Samochód miał tylko klimatyzację jezdnią oraz dodatkowe ogrzewanie, nie miał klimatyzacji postojowej. W samochodzie nie było bieżącej wody do picia. W okresach letnich powód również spał w kabinie samochodu, gdzie panowała wówczas bardzo wysoka temperatura z powodu również długotrwałej pracy silnika. Bywało również, że powód budził się na parkingu ze względu na hałas, przez co nie mógł dostatecznie wypocząć. Powód korzystał z płatnych pryszniców za granicą. Nie dostawał od pozwanego zwrotu kosztów za prysznice ani toalety. Za wykonywanie obowiązków służbowych za granicą pozwana wypłacała powodowi diety w kwocie 42 EUR na dzień bez względu na kraj. Pozwana nie uzgadniała z powodem kosztów jego utrzymania podczas podróży służbowej ani sposobu wypłaty ryczałtów za noclegi. Pozwana nie rozliczyła się z powodem z ryczałtów za noclegi w spornym okresie.

Hipotetyczna wysokość ryczałtu za noclegi, obliczona przez stronę powodową za okres od 8 stycznia 2010 r. do 29 kwietnia 2011 r. wynosiła 42.801,73 zł. Strona pozwana nie kwestionowała tego wyliczenia co do wysokości (sposobu wyliczenia) ani terminów wymagalności.

Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne. Wskazał, że podstawą prawną roszczenia jest art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 5 k.p. w zakresie w jakim odnoszą się one do ryczałtu za nocleg.

Wyrokiem z dnia 14 kwietnia 2015 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił apelacje obu stron i zniósł wzajemnie kosztów procesu w instancji odwoławczej. Nie kwestionując wyjazdów powoda w spornym okresie, Sąd zaznaczył, że dopiero od 3 kwietnia 2010 r., to jest od wejścia w życie zmiany wprowadzonej do ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców, przepisy prawa uznały wyjazdy kierowców wykonujących pracę w transporcie międzynarodowym za podróż służbową. W stanie prawnym obowiązującym przed wskazaną nowelizacją, kierowcy w transporcie międzynarodowym nie wykonywali podróży służbowych, a więc ich świadczenia z tytułu wyjazdów były rozliczane zgodnie z ustaleniami strony stosunku pracy. Skoro więc kierowca w transporcie międzynarodowym przed dniem 3 kwietnia 2010 r. nie był traktowany przez prawo pracy jako pozostający w podróży służbowej, to nie można kwalifikować jego pracy wykonywanej za granicą, jako podróży służbowej w ustawowym rozumieniu art. 77⁵

§ 1 k.p. W konsekwencji brak było podstawy prawnej do rozliczenia należności za wyjazd kierowcy w transporcie międzynarodowym do dnia 2 kwietnia 2010 r. Nie mogło nią być rozporządzenie z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991) w związku z art. 77⁵ § 1 k.p., gdyż tego nie przewidywały strony w przepisach wewnętrznych obowiązujących u pracodawcy.

Sąd Okręgowy podzielił stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 19 listopada 2008 r., II PZP 11/08 (OSNP 2009 nr 13-14, poz. 66), który stwierdził, że kierowca transportu międzynarodowego odbywający podróże w ramach wykonywania umówionej pracy i na określonym w umowie obszarze jako miejsce świadczenia pracy nie jest w podróży służbowej w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. W uzasadnieniu tej uchwały wywiedziono jednak, że nie oznacza to, iż taki kierowca - z uwagi na rodzaj świadczonej przez siebie pracy i jej uciążliwy charakter - nie powinien być godziwie wynagradzany, oraz wyraźnie stwierdzono, że wynagrodzenie to i jego składniki mogą wynikać z wewnętrznych źródeł prawa pracy lub z umowy o pracę. A zatem, choć pracodawca nie ma obowiązku wypłacania należności z tytułu diet i ryczałtów za noclegi takiego kierowcy, to jednak specyficzne koszty przez niego ponoszone powinny mu być rekompensowane na zasadach określonych w umowie o pracę lub w aktach wewnątrzzakładowych.

Sąd podkreślił, że pracodawcy spoza sfery budżetowej mogli ustalać we własnym zakresie warunki wypłacania pracownikom należności z tytułu podróży służbowej - w tym także wysokość i warunki zwrotu kosztów noclegu lub ryczałtu noclegowego. Jeśli więc pracodawca uregulował w układzie zbiorowym pracy czy regulaminie wynagradzania problematykę należności za podróże służbowe, pracownik był uprawniony do zwrotu poniesionych wydatków na warunkach określonych w regulacjach zakładowych bądź w umowie o pracę. Jedynym ograniczeniem co do wysokości diet jest wysokość diety krajowej (art. 77⁵ § 4 k.p.).

Zdaniem Sądu odwoławczego Sąd pierwszej instancji słusznie wskazał, iż w całym okresie spornym obowiązywały u pozwanego regulaminy wynagradzania i

regulamin pracy przewidujące dla kierowców należności z tytułu podróży służbowych w wysokości wielokrotnie wyższej od ustalonej w omawianym powyżej rozporządzeniu. Powód za okres wyjazdów międzynarodowych do 2 kwietnia 2010 r. otrzymywał zatem więcej niż wynikało to z obowiązujących wówczas powszechnych przepisów prawa pracy.

Odnosząc się do zarzutów apelacji złożonej przez pozwaną spółkę Sąd Okręgowy wskazał, że głównym jej celem było wykazanie, iż diety, które były wypłacane powodowi w zupełności wystarczały na zaspokojenie kosztów podróży służbowej. Sąd nie podzielił jednak stanowiska pracodawcy. Odwołał się do regulacji z art. 77⁵ § 1-5 k.p. Stwierdził, że pozwana wprawdzie ustaliła wysokość przyznawanych kierowcom diet w regulaminie wynagradzania w wysokości 42 Euro za dobę - w skład tej kwoty wchodził również ryczałt noclegowy - jednak kwota ta okazała się niższą, niż przewidywały obowiązujące przepisy. Zgodnie bowiem z treścią § 2 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju, które miał zastosowanie w niniejszej sprawie, z tytułu podróży, odbywanej w terminie i w państwie określonym przez pracodawcę, pracownikowi przysługują dieta oraz zwrot kosztów m.in. noclegu. Są to dwa różne świadczenia. Dieta jest przeznaczona na pokrycie kosztów wyżywienia i inne drobne wydatki. Natomiast zwrot kosztów za nocleg ma na celu zapewnienie kierowcy właściwego miejsca do odpoczynku. Wysokość diety za dobę podróży w poszczególnych państwach jest określona w załączniku do tego rozporządzenia. Jak zatem wynikało z załącznika diety za pobyt w Belgii, Francji, Luksemburgu powinny wynosić nie mniej niż 45 Euro, za pobyt w Niemczech, Niderlandach, Włoszech nie mniej niż 42 Euro, w Hiszpanii nie mniej niż 48 Euro, w Szwajcarii co najmniej 78 CHF, z kolei w Wielkiej Brytanii nie mniej niż 32 GBP. Zdaniem Sądu z powyższego wynika, że diety przyznawane pracownikom pozwanej w całości wyczerpywały minimalne wysokości diet, które pracodawca jest zobowiązany do wypłaty swoim pracownikom z uwagi na podróże służbowe, a w niektórych sytuacjach (np. diety za pobyt w Belgii, Francji, czy Luksemburgu) były wręcz zaniżone. Natomiast za nocleg przysługuje pracownikowi

zwrot kosztów w wysokości stwierdzonej rachunkiem hotelowym, w granicach ustalonego na ten cel limitu określonego w załączniku do rozporządzenia. W razie nieprzedłożenia rachunku za nocleg, pracownikowi przysługuje ryczałt w wysokości 25% limitu. W przedmiotowej sprawie bezsporne było, iż powód nie nocował w hotelach podczas podróży służbowych, a prawo do odpoczynku realizował w samochodach ciężarowych, którymi podróżował. Sąd Okręgowy uznał, że z tej też przyczyny pozwany winien zwrócić powodowi koszty noclegu w wysokości 25% limitu określonego dla poszczególnych państw. Sąd Okręgowy podzielił pogląd, zgodnie z którym nocleg w kabinie samochodu ciężarowego, choćby najnowszej generacji, nie zapewnia pełnoprawnego, kompletnego i całkowitego wypoczynku umożliwiającego regenerację psychiczną i fizyczną zbliżoną do wypoczynku pracownika w miejscu jego zamieszkania.

Sąd Okręgowy uznał, że skoro postanowienia regulaminu wynagrodzenia dotyczyły diety i ryczałtu noclegowego, wypłacanego w łącznej wysokości 43 EUR za dobę podróży, to słusznie Sąd Rejonowy stwierdził, że wypłacone świadczenie pokrywa jedynie dietę za podróże służbowe. Kwota świadczenia nie uwzględniała natomiast ryczałtu za nocleg i niedopłata z tego świadczenia należna jest pracownikowi.

W dniu 28 marca 2016 r. pozwana wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego, w której na podstawie art. 401¹ k.p.c. zaskarżyła wyrok Sądu Rejonowego w W. w części zasądzającej kwotę 35.002,15 zł wraz z odsetkami ustawowymi oraz wyrok Sądu Okręgowego w W. z 14 kwietnia 2015 r., w całości. Skarżący zarzucił wyrokom, że zostały one wydane na podstawie przepisów, co do których Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15, orzekł że są one niezgodne z Konstytucją.

Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 24 sierpnia 2017 r. zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 14 kwietnia 2015 r. w punkcie II i III w ten sposób, że zmienił poprzedzający go wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 13 czerwca 2014 r. w punkcie 1, 3 i 4 w ten sposób, że powództwo oddalił, a w pozostałym zakresie skargę o wznowienie oddalił.

W ocenie Sądu Okręgowego wystąpiła podstawa wznowienia postępowania, o której stanowi art. 401¹ k.p.c. Sąd ten zauważył, że w dniu 24 listopada 2016 r. Trybunał Konstytucyjny wydał wyrok w sprawie K 11/15, w którym orzekł, że art. 21 a ustawy z 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm.) w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. poz. 167) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Ponadto orzekł, że art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do kierowców wykonujących przewozy w transporcie międzynarodowym, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji.

Sąd Okręgowy po przedstawieniu argumentów, którymi kierował się Trybunał Konstytucyjny, wskazał, że jego orzeczenia mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne. Podkreślił, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 11/15 weszło w życie z dniem ogłoszenia, a więc z dniem 24 listopada 2016 r. Jednocześnie Sąd zauważył, że przyznanie orzeczeniom Trybunału Konstytucyjnego mocy powszechnie obowiązującej powoduje, że nikt - a w szczególności żaden organ władzy publicznej - nie może w kwestii rozstrzygniętej przez Trybunał Konstytucyjny zająć stanowiska odmiennego niż wyrażone w orzeczeniu. Przenosząc te uwagi na grunt rozpoznawanej sprawy, Sąd Okręgowy uznał, że następstwem wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest brak podstawy prawnej uzasadniającej przyznanie powodowi ryczałtu za nocleg. Przepisy uznane przez Trybunał Konstytucyjny za niekonstytucyjne, stanowiły w przedmiotowej sprawie podstawę prawną rozstrzygnięcia. Tak Sąd Okręgowy, jak i Sąd Rejonowy odwoływały się zarówno do art. 21a w związku z art. 2 pkt 7 ustawy o czasie pracy

kierowców, jak i art. 77⁵ k.p. w związku z § 9 ust. 1-4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju.

W ocenie Sądu Okręgowego, po wydaniu wyroku przez Trybunał Konstytucyjny, jedyną możliwą podstawą prawną ryczałtu za nocleg mogłyby być regulacje wewnętrzne obowiązujące u pracodawcy, zapewniające kierowcom ryczałt za noclegi w określonej kwocie. W przedmiotowej sprawie brak jest zatem podstaw prawnych do uwzględnienia powództwa.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego z dnia 24 sierpnia 2017 r. wniósł powód, zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie:

- § 16 ust. 4 lit. a i f regulaminu wynagradzania w związku z art. 77⁵ § 2 k.p. w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991) poprzez ich niezastosowanie, w sytuacji gdy z postanowień regulaminu wynagradzania obowiązującego u pozwanego wprost wynikało, iż prawo do ryczałtów za noclegi przysługuje kierowcom i to w wysokości nie niższej niż przepisy powszechnie obowiązujące wydane na podstawie art. 77⁵ § 2 k.p., wobec czego wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. w sprawie K 11/15, będący podstawą wznowienia postępowania jest irrelevantny dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, a w konsekwencji skarga pozwanego o wznowienie postępowania powinna zostać oddalona;

- art. 77⁵ § 1 k.p. w związku z § 2 pkt. 2 lit. b oraz § 9 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju oraz art. 77⁵ § 1 Kodeksu pracy w związku z art. 2 pkt. 7 i art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców poprzez ich niezastosowanie w sytuacji, gdy po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia

24 listopada 2016 r., K11/15, nie stosuje się art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, a stosuje się wskazane przepisy, które stanowią samodzielną podstawę prawną roszczeń powoda o zapłatę ryczałtów za noclegi.

Kierując się zgłoszonymi podstawami skarżący domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku i jego zmianę poprzez oddalenie skargi o wznowienie postępowania w całości i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania skargowego według norm przepisanych, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Druga podstawa skargi kasacyjnej jest trafna, natomiast pierwsza nie jest nośna w postępowaniu wywołanym skargą o wznowienie postępowania. Wynika to z tego, że Sąd w tym postępowaniu ma za zadanie zweryfikować, czy wyrok Trybunału Konstytucyjnego rzutuje na prawidłowość werdyktu sądowego (argument z art. 412 § 1 k.p.c.). W tej formule nie mieści się badanie treści postanowień regulaminu wynagrodzenia obowiązującego u pracodawcy. Kwestią tą zajmowały się bowiem Sądy w postępowaniu zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 14 kwietnia 2015 r.

Aspekt związany z oddziaływaniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K11/15, był już przedmiotem rozważań Sądu Najwyższego. Prawdą jest, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. przewartościował układ podstaw prawnych mających zastosowanie do kierowców, a to oznacza, że istniała podstawa do wznowienia postępowania, jednak niekoniecznie do zmiany skarżonego wyroku. Wpływ tego judykatu na sytuację prawną kierowców ocenił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 26 października 2017 r., III PZP 2/17, OSNP 2018 nr 3, poz. 28 (a także w licznych wyrokach wydanych w późniejszym okresie). Wskazał, że wyeliminowanie przez Trybunał Konstytucyjny z porządku prawnego art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców nie oznacza, iż powstała luka w przepisach regulujących zasady rozliczania podróży służbowych realizowanych przez kierowców w transporcie międzynarodowym. Do pracowników-kierowców w

transporcie międzynarodowym znajdują bowiem zastosowanie reguły rozliczenia podróży służbowej przewidziane w art. 77⁵ k.p. Wskazuje na to mechanizm z art. 5 k.p. i jego odpowiednika, czyli art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 sierpnia 2018 r., III PK 71/17, LEX nr 2539181). Stanowisko to potwierdzają liczne wypowiedzi Sądu Najwyższego. Chronologicznie rzecz ujmując, należy przywołać wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15 (LEX nr 2242158), zgodnie z którym po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r. (K 11/15) nie stosuje się art. 21a ustawy o czasie pracy kierowców, ale stosuje się art. 77⁵ § 5 k.p., gdy pracodawca nie uregulował zasad zwrotu należności z tytułu podróży służbowej w układzie zbiorowym pracy, regulaminie wynagradzania lub umowie o pracę. Pogląd ten zaaprobował Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 8 marca 2017 r., II PK 409/15 (LEX nr 2306366) i I PK 410/15 (LEX nr 2306367).

Kierując się tym zapatrywaniem, należy stwierdzić, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego, na który powołuje się Sąd Okręgowy, nie wpływa na sytuację pracownika, gdy pracodawca w regulaminie wynagradzania nie uregulował prawa do ryczału za noclegi. W takim wypadku roszczenie powodów znajduje oparcie w art. 77⁵ § 5 k.p. (który daje pracownikom prawo do pokrycia należności podróży służbowej według przepisów obowiązujących w państwowych i samorządowych jednostkach sfery budżetowej), mającym zastosowanie na podstawie art. 5 k.p. i art. 4 ustawy o czasie pracy kierowców. Te same zasady stosuje się, gdy pracodawca zawiera w regulaminie negatywne rozstrzygnięcie w przedmiocie ryczału za nocleg. Takie działanie pracodawcy nie może być uznane za prawidłowe. Jak bowiem podniósł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 lutego 2018 r., III PK 158/16 (LEX nr 2450254), wszelkie regulacje zakładowych aktów prawa pracy albo postanowienia umów o pracę wykluczające obowiązek pracodawcy pokrywania kosztów noclegu kierowców w podróży służbowej w związku z zapewnieniem im noclegów w kabinie pojazdu są bezskuteczne i nie mają mocy prawnej. Także we wcześniejszym wyroku, z dnia 27 kwietnia 2017 r., I PK 90/16 (LEX nr 2282387), Sąd Najwyższy orzekł o braku możliwości pomijania przez polskich pracodawców w regulaminach wynagradzania ryczału za nocleg, nawet w przypadku zapewnienia pojazdu z miejscami noclegowymi. Tym bardziej przyjąć

należy, że nieuprawnione byłoby zawieranie w regulaminach postanowień odmawiających wypłacania ryczałtu. Ponadto, w wyroku z dnia 8 marca 2017 r., II PK 409/15 (LEX nr 2306366) Sąd Najwyższy zauważył, iż art. 77⁵ § 5 k.p. posługuje się zwrotem "w przypadku gdy (...) nie zawiera postanowień o których mowa w § 3". Chodzi więc o sytuację, w której zakładowe źródła prawa pracy nie regulują należności z tytułu podróży służbowej. Brak regulacji należy dekodować rodzajowo, to znaczy jeżeli pracodawca ureguje kwestię diet, a pomija inne koszty podróży, to oznacza że u pracodawcy nie ma postanowień, o których mowa w art. 77⁵ § 3 k.p. Takie pominięcie, konkretnie dotyczące ryczałtu za nocleg kierowcy w kabinie pojazdu, miało miejsce w przypadku regulaminu obowiązującego u pracodawcy skarżącego. To zaś oznacza, że regulamin ten nie zawiera postanowień, o których mowa w § 3 art. 77⁵ k.p., a więc spełniona zostaje przesłanka wymieniona w § 5. W konsekwencji, zgodnie z jego treścią pracownikowi przysługują należności na pokrycie kosztów podróży służbowej odpowiednio według przepisów, o których mowa w § 2 (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., III PK 53/17, LEX nr 2550123).

Podzielając przedstawione stanowisko, w ocenie Sądu Najwyższego, pogląd zaprezentowany przez Sąd Okręgowy nie jest trafny, dlatego na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. i art. 108 § 2 k.p.c. należało orzec jak w sentencji.